

Vägledningsmaterial

för att stödja och handleda en studerande med särskilda behov

Allmän information

1. Cirka 5–10 % av befolkningen har enskilda inlärningssvårigheter.
2. Inlärningssvårigheter förekommer ofta i överlappande och varierande kombinationer.
3. Studerandes behov av stöd och stödåtgärder varierar individuellt.
4. Inlärningssvårigheter kan visa sig på olika sätt i olika skeden av livet.
5. Svaga grundläggande färdigheter leder ofta till att man presterar sämre, drar sig undan och får låg självkänsla.
6. En person kan ha välutvecklade sätt för att dölja och hantera sina svårigheter.
7. Personer med inlärningssvårigheter har ofta särskilda styrkor som lätt förbises.
8. Öppen kommunikation, multiprofessionellt samarbete, tillräcklig handledning och stöd är viktiga.

Mer information: [Tietoa oppimisesta ja oppimisvaikeuksista • Niilo Mäki Instituutti \(nmi.fi\)](#)

Bra arbetssätt för att vägleda och stödja lärande

1. Fråga studenten hur hen lär sig bäst.
2. Presentera lokalerna och personerna.
3. Ge studenten ett exempel på en uppgift och visa hur man gör den.
4. Förklara tydligt vad uppgiftens målet är och hur mycket tid man behöver.
5. Dela upp arbetet i tydliga delar med tillräckliga pauser.
6. Dela upp instruktionerna och vägled, steg för steg.
7. Upprepa instruktionerna vid behov.
8. Ge både muntliga och skriftliga eller visuella instruktioner om det behövs.
9. Säkerställ att studenten har förstått uppgiften och tidsplanen – be hen att upprepa instruktioner med egna ord.
10. Var lugn och skapa en trygg atmosfär.
11. Uppmuntra studenten och ge positiv feedback vid framgångar.
12. Be studenten att ställa frågor utan att tveka.

Mer information: [Perustietoa oppimisvaikeuksista – Erialaisten oppijoiden liitto ry \(eoliitto.fi\)](https://www.eoliitto.fi)

Olika stödbehov och handledningstipsen

1. Gestaltningssvårigheter
2. Uppmärksamhets- och koncentrationssvårigheter
3. Språkstörning
4. Matematiksvårigheter
5. Psykiska störningar
6. Autismspektrum

Mer information (på finska): [Perustietoa oppimisvaikeuksista - oppimisvaikeus.fi](https://www.oppimisvaikeus.fi)

1. Gestaltningssvårigheter

Hur gestaltningssvårigheter kan förekomma:

- svårigheter att uppfatta den omgivande miljön eller det man ser och hör
- svårigheter att bedöma rumsliga relationer och riktningar
- svårigheter att se helheter
- svårigheter att känna igen detaljer
- svagt arbetsminne
- svårigheter med att förstå muntliga instruktioner och hantera tid

Studenten kan dra nytta av följande:

- en lugn miljö och en stressfri stämning
- att få ett exempel på uppgiften
- att arbetsuppgifter och instruktioner delas upp i mindre delar
- skriftliga eller visuella instruktioner
- en tydlig tidsplan och tydliga uppgifter
- påminnelser i telefon eller dator
- att viktiga saker markeras eller understryks

Mer information (på finska): [HAHKU – Hahmottamisvaikeuksien tietopalvelu](#)

2. Uppmärksamhets- och koncentrationssvårigheter (t.ex. ADHD eller ADD)

Hur uppmärksamhetssvårigheter (ADD/ADHD) kan förekomma:

- svårigheter med koncentration, att följa instruktioner och att slutföra uppgifter
- tankarna vandrar lätt och saker glöms bort
- prestandan varierar
- yttre stimuli stör lätt
- utmaningar i sociala relationer och i att styra det egna beteendet
- förseningar och försjunkning i egna tankar

Hur överaktivitet och impulsivitet (ADHD) kan förekomma:

- svårigheter att vara stilla
- ständig rörelse och pillande med saker
- oro, tal och agerande utan att tänka
- man stör, avbryter och talar över andra

Studenten kan dra nytta av följande:

- struktur i arbetet och pauser för rörelse
- tydligt tidsschema och uppgifter
- visuella instruktioner, klocka, kalender, påminnelser och att-göra-listor
- material för att pilla med, keps, brusreducerande hörlurar eller musiklyssning
- ostörd arbetsplats, egen arbetsyta och minimering av störande miljöfaktorer
- varierande uppgifter
- omedelbar feedback

Mer information (på svenska): [Information om ADHD – ADHD-förbundet](#)
(På finska:) [Yleistä tietoa adhd:stä - ADHD-liitto](#)

3. Språkstörning

Hur språkliga svårigheter kan förekomma:

- högläsning och att skriva text kan kännas motbjudande och leda till misstag
- det kan vara svårt att förstå långa instruktioner och läsförståelsen kan vara svårt
- ordförrådet kan vara begränsat
- bokstäver, siffror och riktningar kan blandas ihop
- tid och datum kan förväxlas

Studenten kan dra nytta av följande:

- klarspråk, steg för steg
- möjligheter med digital teknik, till exempel uppläsningfunktioner, diktering och fördjupande läsprogram
- bildmaterial och att dela skriftligt material i förväg
- ta bilder av anteckningar
- möjlighet att svara muntligt i stället för skriftligt
- extra tid för skriftliga uppgifter

Mer information (på svenska): [Dyslexi.fi](https://dyslexi.fi)

(På finska): [Lukihäiriö - Tervetuloa Lukihäiriö.fi -sivustolle!](https://lukihairio.fi)
(lukihairio.fi)

4. Matematiksvårigheter

Hur mattesvårigheter kan förekomma:

- matematikångest
- svårigheter med att lära sig grundläggande räknefärdigheter
- svårigheter att förstå matematiska symboler, uppskatta antal eller måttenheter
- svårigheter att uppfatta långa nummerserier
- svårigheter att förstå tanken bakom räkneoperationer och textuppgifter

Studenten kan dra nytta av följande:

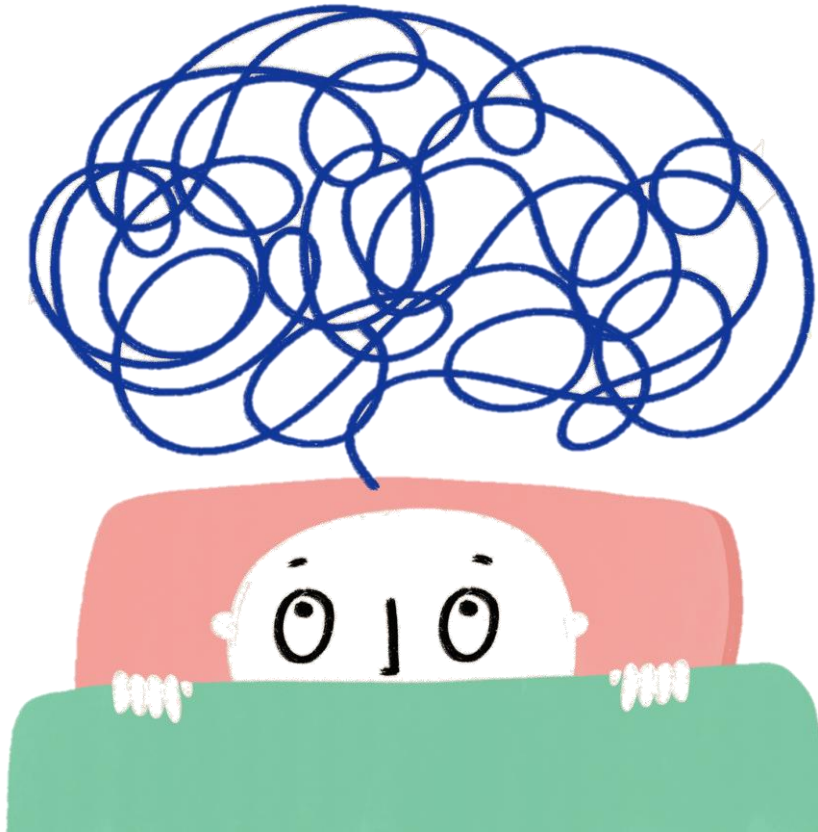
- mångsidiga undervisningsstrategier
- illustrativa material
- visualisering av textuppgifter
- stärkande av grundläggande färdigheter och matematiska begrepp
- individuell handledning
- användning av kalkylator och appar

Mer information (på finska): [Matematiikka - oppimisvaikeus.fi](https://matematiikka-oppimisvaikeus.fi)

5. Psykiska störningar

Hur psykiska störningar förekommer:

- depression och ångest/panikångest
- koncentrations- och minnessvårigheter, brist på initiativförmåga
- nedsatt stresstolerans, låg retningströskel
- tillbakadragenhet, brist på sociala färdigheter
- frånvaro, förseningar

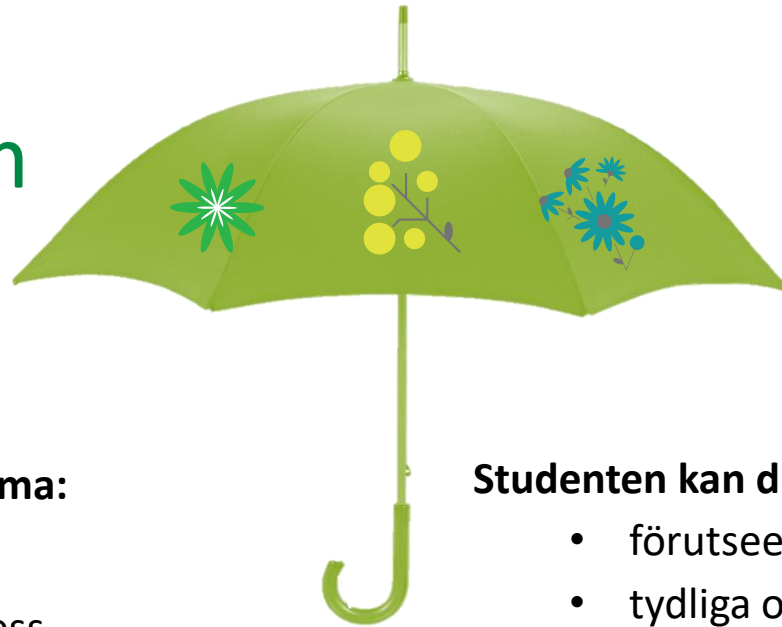
Studenten kan dra nytta av följande:

- fundera tillsammans med studenten över arbetsätt
- individuella mål och tidsscheman
- tydliga (visuella) instruktioner och tidsscheman
- tidsuppfattning med hjälp av påminnelser
- samarbete, tillräckligt stöd
- uppgiftsstrukturering, pauser
- en trygg och lugn atmosfär

Mer information (på svenska): [Psykporten.fi](https://psykporten.fi)
(På finska): [Etusivu | Mielenterveystalo.fi](https://etusivu.mielenterveystalo.fi)

6. Autismspektrum

Hur autismspektrumstörning kan förekomma:

- tendens att ta saker bokstavligt
- känslighet för förändringar och stress
- svårigheter att tolka ansiktsuttryck och gester samt att ta ögonkontakt
- svårigheter med exekutiva funktioner
- sensorisk överkänslighet
- särskilda intressen
- beroende av rutiner, fastnar lätt

Studenten kan dra nytta av följande:

- förutseende, struktur och visualisering
- tydliga och precisa uppgifter och tidsscheman
- instruktioner om det som händer, var, när och med vem
- information om förändringar i god tid
- använd klarspråk, undvik bildspråk
- tillräckligt med tid och en lugn och stressfri atmosfär
- solglasögon och brusreducerande hörlurar
- ostörd arbetsplats, egen arbetsyta, minimering av störande miljöfaktorer

Du är välkommen att ta
kontakt om du har frågor!

paula.takala@hami.fi

050 5632728